

Вправи для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого наукового писемного мовлення

У статті розглядається питання створення підсистеми вправ для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого наукового писемного мовлення. Проаналізовано етапи навчання, релевантні для цієї підсистеми, чітко окреслено вимоги до вправ на рівні усіх обов'язкових компонентів: завдання, виконання завдання і контроль виконання завдання. Представлено приклади вправ у межах комплексу вправ для навчання продукування тез доповідей відповідно до виокремлених етапів підсистеми.

Ключові слова: підсистема вправ, комплекс вправ, етап навчання, вимоги до вправ.

Курило Л.В. Упражнения для обучения будущих преподавателей английского языка профессионально ориентированной научной письменной речи

В статье рассматривается вопрос о создании подсистемы упражнений для обучения будущих преподавателей английского языка профессионально ориентированной научной письменной речи. Проанализированы этапы обучения, релевантные для этой подсистемы; четко очерчены требования к упражнениям на уровне всех обязательных компонентов: задания, выполнение заданий и контроль выполнения заданий. Представлены примеры упражнений в рамках комплекса упражнений для обучения продуцированию тезисов доклада в соответствии с этапами подсистемы.

Ключевые слова: подсистема упражнений, комплекс упражнений, этап обучения, требования к упражнениям.

Kurylo L. The Subsystem of Exercises for Teaching Professionally Oriented Scientific Writing to Future Teachers of English

The article deals with the issue of teaching professionally oriented scientific writing to future teachers of English in terms of working out the subsystem of exercises. The article provides the analysis of the relevant learning stages; it also displays the specific requirements to be followed while developing the exercises on all the components levels: setting the task, task performance, and checkup. The article also offers exercise samples within the exercise complex for teaching conference abstract writing in accordance with the outlined stages of the subsystem.

Key words: the subsystem of exercises, the complex of exercises, learning stage, requirements to exercises.

Залучення української системи освіти до інтеграційних процесів з метою створення єдиного Європейського простору вищої освіти ставить перед нею важливе завдання – забезпечення участі студентів, зокрема магістрантів вищих навчальних закладів, у загальноєвропейському освітньому і дослідницькому просторі. Це озна-

чає, що здійснення магістрантами науково-дослідної роботи відіграє важливу роль через необхідність не лише внести оригінальний внесок у дисципліну в межах кваліфікаційної роботи, але й забезпечити відкритість та мобільність і студентів, і їхніх наукових здобутків. З огляду на це, навчання академічного писемного мовлення (АПМ), зокрема наукового писемного мовлення (НПМ) як окремої гілки АПМ, набуває особливої актуальності. Розглядаючи особливості професійно орієнтованого НПМ, слід зазначити, що для майбутніх викладачів англійської мови навчання наукового писемного спілкування має на меті оволодіння жанрами наукової прози з професійно орієнтованої тематики, а саме: з методики навчання іноземних мов (ІМ).

Дослідженням питання навчання магістрантів академічного, у тому числі й наукового писемного спілкування, займалися багато вчених. Так, Е.В. Васильєва розглядала методику навчання написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою [2]. Т.М. Корж займалась проблематикою навчання анутованих англійських професійно орієнтованих текстів [5]. О. С. Синєкоп досліджувала особливості інтерактивного навчання НПМ з використанням комп'ютерних технологій [11]. О.Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко і М.В. Рудакова запропонували методику навчання АПМ студентів мовних спеціальностей [13]. Л. Хемп-Ліонс (L. Hamp-Lyons) і Б. Хіслі (B. Heasley) розробили методику навчання НПМ, що орієнтована на оволодіння різними жанрами академічного й наукового дискурсів [15]. Проте проблема розробки методики навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ залишилась поза увагою дослідників.

Беручи до уваги актуальність проблеми і недостатній рівень її дослідженості, ставимо за мету статті розробити підсистему вправ для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ. Мета статті визначає її завдання: охарактеризувати вимоги до вправ підсистеми, описати етапи навчання професійно орієнтованого НПМ, розглянути головні передумови, що лежать в основі розробки комплексів вправ у таких жанрах наукового дискурсу: тези доповідей і наукова стаття.

Розглянемо поняття “вправа” і “система вправ”. Вправу слідом за І. О. Зимньою, ми розуміємо як спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх вдосконалення [4, с. 184]. Слідом за К.В. Фокіною ми розглядаємо систему вправ як організацію навчальних дій, що виконуються у такій по-

слідовності та кількості, яка враховує закономірності формування навичок і вмінь у різних видах МД в їх взаємодії та забезпечує максимально високий рівень оволодіння ІМ у заданих умовах [14, с. 75].

Всередині системи вправ для навчання АПМ міститься *підсистема вправ* для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ, яка, у свою чергу, містить комплекси вправ для навчання магістрантів мовних спеціальностей написання професійно орієнтованих тез доповідей і наукової статті англійською мовою. Спираючись на дослідження Е. В. Васильєвої, ми розглядаємо *комплекс вправ* як об'єднання груп вправ для навчання окремого жанру писемного мовлення [2, с. 62].

Навчальні дії з оволодіння іншомовним спілкуванням, зокрема професійно орієнтованим НПМ, як стверджує К.В. Фокіна, мають бути побудовані таким чином, щоб враховувалось наростання мовних та операційних труднощів [14, с. 75]. Враховуючи стадіальність магістерського дослідження, що передбачає спочатку написання тез доповідей, а потім наукової статті, вважаємо за доцільне укласти комплекси вправ для навчання професійно орієнтованого НПМ у такій послідовності:

- комплекс вправ 1 (для навчання написання англійських тез доповідей);
- комплекс вправ 2 (для навчання написання англійської наукової статті).

Беручи за основу положення процесуального підходу до навчання АПМ [15], вважаємо за доцільне організувати навчання професійно орієнтованого НПМ у логічній послідовності таких етапів:

- 1) етап сприйняття наукового тексту,
- 2) підготовчий етап,
- 3) етап написання чернетки наукового тексту,
- 4) етап коментування і взаємо- / самокорекції наукового тексту,
- 5) етап продукування остаточного варіанта наукового тексту,
- 6) етап його коментування, взаємо- / самокорекції та взаємо- / самооцінки.

У запропонованій підсистемі вправ інтегровані основні положення ще двох методологічних підходів до навчання АПМ: жанрового й інтегративного. Так, орієнтація на лінгвостилістичний аналіз наукових текстів і розгляд НПМ як соціальної діяльності для вирішення професійних і наукових завдань відповідають положенням жанрового підходу [16, с. 8], а використання різномовних (бінарних) текстів українською та англійською мовами для виявлення лінгвосоціокультурних розбіжностей наукових текстів є відображенням інтегративного підходу [8, с. 172-175]. Ми також вважаємо, слідом за К.В. Фокіною, що бінарний текст-зразок здатний забезпечити дотримання канонічної моделі жанру наукового тексту [14, с. 116], а отже, забезпечить поєднання жанрового й інтегративного підходів у межах розробленої підсистеми вправ.

Поєднання вищеназваних підходів як методологічна основа створення підсистеми вправ для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ передбачає дотримання певних вимог до вправ на рівні усіх їх обов'язкових компонентів: завдання, виконання завдання і контролю виконаного завдання.

Не викликає сумніву той факт, що вимога *комунікативності*, яка відображена у *завданні до вправи*, є визначальною для навчання магістрантів у межах дослідницьких магістерських програм. Як зазначає О.С. Синєкоп, ця вимога зосереджена на оволодінні учасниками комунікації англійською писемномовленневою діяльністю, у результаті якої комуніканти вчаться повідомляти про наукове дослідження, спілкуватися з професійно орієнтованою проблематики [11, с. 89]. Проте на етапі сприйняття наукового тексту і підготовчому етапі, згідно дослідження І. П. Задорожної, слід виконувати некоммунікативні й умовно-коммунікативні вправи для створення якісного писемномовленневого продукту [3, с. 261]. Такі підготовчі вправи формують навички і розвивають вміння, що лежать в основі наукового писемного висловлювання: трансформації, згортання або розширення речення, групування за різними ознаками, еквівалентними замінами (лексичними або граматичними), вибірковий переклад тощо. Доцільно використовувати такі вправи на підготовчому етапі, а на усіх наступних етапах вправи мають бути коммунікативними.

Звідси випливає наступна вимога до завдань, яка є характерною рисою навчальної діяльності, – *вмотивованість* [12, с. 3]. Мотивом для написання професійно орієнтованих наукових висловлювань вважаємо участь у міжнародній науковій конференції, публікацію наукової статті у фаховому виданні з проблематики, дотичної до теми магістерського дослідження. Усвідомлення цього мотиву є підґрунтям для розвитку високої процесуальної мотивації – задоволення від самої наукової писемномовленневої діяльності, що є важливою передумовою ефективного навчання і майбутньої науково-професійної діяльності.

Культурологічна спрямованість передбачає ознайомлення магістрантів із стереотипами писемномовленневої поведінки у англійській науковій спільноті, з культурними реаліями, характерними для країн, що беруть участь в автентичному професійно орієнтованому спілкуванні англійською мовою в галузі методики викладання ІМ. На думку О.О. Москалець, дотримання цієї вимоги навчання писемного спілкування забезпечує створення умов для розвитку вмінь здійснювати мовленнєві вчинки, адекватні кожній конкретній ситуації міжкультурного писемного спілкування [9, с. 32]. Можемо стверджувати, що дотримання стандартів коммунікативної поведінки повинно закладатися саме у завданні до вправ, оскільки це налаштовує магістрантів на участь у міжкультурному науковому спілкуванні у галузі методики навчання ІМ.

Наступною вимогою до завдання ми вважаємо *професійну спрямованість*, згідно якої у завданні до вправ моделюються й відображаються реалії професійно орієнтованої наукової сфери діяльності майбутніх викладачів англійської мови [11, с. 89]. Виконання цієї вимоги неможливе без імпліцитного або експліцитного формулювання її змісту у завданні до вправи, тому що з розвитком освітньої автономії студенти мають чітко усвідомлювати мету і прикладне значення завдань та вправ, які вони виконують.

Описані вимоги (комунікативність, вмотивованість, культурологічна і професійна спрямованість) мають визначальне значення для формулювання вимог на рівні **виконання завдання**. Згідно дослідження Н. К. Склярєнко, до вправ на цьому рівні також пред'являються вимоги, що стосуються насамперед ступеня керованості, спрямованості навчальної дії на прийом або видачу інформації, форм організації вправ, опор, необхідних для їх виконання, використання комп'ютера і місця виконання [12, с. 4-6].

Розглядаючи проблему необхідного *ступеня управління* навчальними діями студентів, багато науковців, зокрема С.В. Литвин і О.О. Москалець, схиляються до думки, що на кожному наступному етапі роботи з текстом необхідне послаблення управління діями студентів [7, с. 78-79; 9, с. 80]. Можемо припустити, що повністю керовані вправи виконуються лише на етапі аналізу найбільш вагомих дискурсивних маркерів наукових текстів різних жанрів, вправи з частково керованими діями мають місце на підготовчому етапі, етапі написання чернетки наукового тексту та її коментування і взаємо- / самокорекції, а вправи з мінімальним рівнем керування характерні для етапу продукування остаточного варіанта наукового тексту і його взаємо- / самокорекції та взаємо- / самооцінки.

Вимога *спрямованості навчальних дій на прийом / видачу інформації* передбачає виконання студентами трьох типів вправ, які у своїй послідовності забезпечують оволодіння майбутніми викладачами англомовним професійно орієнтованим НПМ: 1) рецептивні вправи, під час виконання яких студенти читають зразки наукових бінарних текстів заданих жанрів та аналізують їх з метою виявлення лінгвостилістичних, композиційних, соціокультурних маркерів україно- й англомовних професійно орієнтованих наукових висловлювань; 2) рецептивно-репродуктивні вправи, при виконанні яких студенти оволодівають діями, необхідними для створення власного первинного або вторинного наукового тексту; 3) продуктивні вправи, під час виконання яких студенти пишуть власні наукові тексти (наукові статті, тези доповідей) або створюють вторинні тексти (анотації).

Щодо *форм організації вправ* у межах нашого дослідження зустрічаються вправи індивідуальні, в малих групах (парах, трійках) і загальногрупові.

Погляди на *використання опор* під час навчання наукового писемного спілкування, як зазначає І. П. Задорожна й О. С. Синєкоп, схиляються до того, щоб вони (опори) на етапі власне написання наукового тексту усу-

валися [3, с. 262; 11, с. 89]. Ми ж, слідом за Н. К. Склярєнко і С.В. Литвин, вважаємо, що лише спеціально створені вербальні опори повинні поступово усуватися, оскільки вони не притаманні реальному процесу спілкування [7, с. 82; 12, с. 5]. Використання природних опор на усіх етапах створення власного наукового писемномовленнєвого продукту (наукових статей, самостійно написаних конспектів та ін.) ми вважаємо цілком прийнятним і доцільним, адже їх використання притаманне реальному діалогові вчених-дослідників у межах наукового дискурсу.

Використання комп'ютера під час виконання завдання згідно поставлених цілей навчання НПМ є необхідним на етапі написання чернетки й остаточного варіанта наукового тексту, і принаймні одне аудиторне заняття має бути проведене у комп'ютерній лабораторії.

Стосовно місця виконання вправи для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ можуть бути аудиторні й позааудиторні. Як зазначає І.П. Задорожна, на старших курсах з метою розвитку автономності й особистої відповідальності за результати виконаної роботи слід пропонувати майбутнім викладачам самостійно виконувати вправи, пов'язані з визначенням деяких особливостей написання творів певних жанрів. Отже, навіть на перших двох етапах доцільно організувати самостійну позааудиторну роботу, при цьому слід забезпечувати студентів запитаннями для аналізу тексту, які скеровують увагу студентів до жанрово-стилістичних особливостей тексту, а на аудиторних заняттях слід підбивати підсумки [3, с. 261].

Визначивши вимоги до вправ на рівні виконання завдання, перейдемо до визначення таких вимог на останньому рівні – **рівні контролю**. Ці вимоги зумовлені застосуванням різних видів контролю, у тому числі й “подвійного” контролю (термін С.В. Роман), при якому на взаємо- / самоконтроль студентів накладається контроль викладача і / або наукового керівника, що стимулює розвиток освітньої автономії як здатності активно й усвідомлено керувати навчальною діяльністю, реалізувати рефлексію та корекцію навчальної діяльності при певній незалежності від викладача з наданням студентам можливості частково брати на себе деякі його функції [10, с. 40-42]. Погоджуючись з думкою Н.Ф. Бориско про необхідність забезпечення такої організації навчального процесу, яка дозволить сенсифікувати майбутніх викладачів англійської мови до проблем методів і прийомів, що застосовуються на практичних заняттях, до можливостей прийомів і стратегій самонавчання, що, у свою чергу, буде стимулювати їх рефлексивне мислення та аналіз [1, с. 5]. Ми вважаємо поєднання взаємо- / самоконтролю з контролем з боку викладача і / або наукового керівника таким, що уможливить реалізацію описаного науковцем навчального процесу. Важливо також зазначити, що, пропонуючи магістрантам вправи на виявлення помилок у власних наукових текстах, їх корегування, аналіз та обговорення, а також організуючи взаємоперевірку письмових робіт студентами,

Підсистема вправ для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ

Етап навчання	Групи вправ	Типи вправ	Види вправ
1) етап сприйняття наукового тексту	<ul style="list-style-type: none"> для розвитку вмінь читання і розуміння наукових текстів для розвитку вмінь смислової переробки наукових текстів 	вправи з жорстким або частковим керуванням; некомунікативні або умовно-комунікативні; рецептивні; аудиторні або домашні; індивідуальні, в малих групах або загальногрупові; з використанням спеціально створених вербальних опор; без використання комп'ютера	читання бінарних наукових текстів; виконання завдань для перевірки їх розуміння; виконання лінгвостилістичного аналізу наукових висловлювань; впізнання позамовних стандартів написання англомовних наукових текстів
2) підготовчий етап	<ul style="list-style-type: none"> для формування дискурсивних навичок та вмінь для формування навичок оперування лінгвосоціокультурним матеріалом 	вправи з частковим керуванням; некомунікативні або умовно-комунікативні; рецептивно-репродуктивні; індивідуальні, в малих групах або загальногрупові; з використанням спеціально створених вербальних опор; без використання комп'ютера; аудиторні або позааудиторні	використання специфічних лексичних одиниць, граматичних структур і пунктуаційних засобів у англомовних наукових текстах; дотримання логіко-композиційної побудови та смислової цілісності наукового тексту; використання соціокультурно маркованих мовних засобів
3) етап написання чернетки наукових текстів	<ul style="list-style-type: none"> для розвитку навчально-стратегічних умінь для розвитку дискурсивних умінь 	вправи з частковим керуванням; комунікативні; рецептивно-репродуктивні та продуктивні; індивідуальні; з використанням природних і спеціально створених вербальних опор (пам'яток); з використанням комп'ютера; позааудиторні	продукування англомовних наукових текстів заданих жанрів з дотриманням їх комунікативно-риторичних і композиційних норм написання
4) етап коментування та корекції	<ul style="list-style-type: none"> для розвитку дискурсивних умінь для розвитку компенсаторних умінь 	вправи з частковим керуванням; комунікативні; рецептивні та продуктивні; загальногрупові та індивідуальні; з використанням опор; без використання комп'ютера; аудиторні	читання, аналіз та редагування запропонованого наукового тексту; коментування, аналіз та редагування написаних студентами наукових текстів
5) етап продукування остаточного варіанта наукового тексту	<ul style="list-style-type: none"> для розвитку дискурсивних умінь для вдосконалення навчально-стратегічних та компенсаторних умінь 	вправи з мінімальним керуванням; комунікативні; продуктивні; індивідуальні; з використанням природних опор; з використанням комп'ютера; позааудиторні	написання остаточного варіанта наукового тексту із врахуванням рекомендацій щодо його вдосконалення
6) етап його коментування, взаємо- / самокорекції та взаємо- / самооцінки	<ul style="list-style-type: none"> для розвитку дискурсивних вмінь 	вправи з мінімальним керуванням; комунікативні; рецептивні та продуктивні; загальногрупові або індивідуальні; з використанням запитальників; без використання комп'ютера; аудиторні	виконання аналізу наукового тексту; самокорекція, взаємокорекція та оцінювання написаного

створюються умови для максимального запобігання помилкам у власному НПМ студентів [6, с. 69-70].

Отже, на рівні контролю виконання завдання висунуті вимоги насамперед стосуються проведення взаємо- / самоконтролю, оскільки такий контроль буде сприяти розвитку навчальної і наукової автономії.

Аналіз вимог до вправ уможливив розробку підсистеми вправ для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ. На основі підсистеми вправ нами були розроблені відповідні комплекси вправ для навчання продукування англомовних тез доповідей і наукової статті. До кожного із названих комплексів входять описані вище етапи створення писемномовленевого наукового продукту, а також групи вправ, спрямовані на формування та розвиток певних навичок і вмінь НПМ, що узгоджені з вищеописаними вимогами до вправ на усіх рівнях. Представимо у таблиці 1 вправи, що входять до комплексів 1-3 (див. табл. 1).

Розглянемо приклади вправ комплексу 1: навчання продукування тез доповідей.

Приклад 1 (*етап*: сприйняття наукового тексту; *мета*: навчити аналізувати комунікативно-риторичні маркери тез доповідей; *прийом*: читання, відповіді на запитання, заповнення таблиці). Read the English and Ukrainian conference abstracts, answer the questions about the peculiarities of the scientific genre in the languages suggested, note down your ideas in the grid (див. табл. 2).

Таблиця 2

Комунікативно-риторичні маркери тез доповідей

Conference abstracts in...	... English	... Ukrainian
1. Is it true that conference abstract in both languages sounds non-personal, objective and academic? Can you prove it?		
2. Does the title disclose the gist of the conference abstract?		
3. What grammatical tense(s) do the authors prefer?		
4. What is the compositional pattern of the conference abstract?		
5. What do you think is the aim of this scientific genre?		

Приклад 2 (*етан*: підготовчий; *мета*: навчити дотримуватися прийнятої в англійській культурі композиційної схеми написання; *прийом*: відновлення логіки викладу змісту). Read the jumbled paragraphs; put them into the correct order, so that they make up a cohesive and logical text.

1. It will be the aim of our discussion to show how, by having learners write two drafts of each writing assignment, we try to make text-writing more meaningful for the learner, while by the same token, the corrections which the teacher makes become much more relevant. We also feel that the requirement to revise their texts increases learners' independence in developing their own style and their ability to critique their own writing. In the workshop, we will show that there are various ways to correct a text and give feedback.
2. What we have, slightly ironically, dubbed the 'basketball effect' is the most uncommon reaction of learners who see no point in dealing with their homework once they get it back from the teacher and feel there is no way in which they can learn from their mistakes. Instead, they hardly look at the homework sheet the teacher has just turned to them, crumple it up and, skillfully, in the fashion of a top basketball player, toss it into the wastepaper basket.
3. Making the writing of a second version of a text a requirement means a considerable change in the way in which we correct texts. Most importantly, this system will allow us to reduce the number of instances where we directly tell the learner, "This is what you should have written". Instead, our margin notes contain more indirect feedback, suggestions, questions, etc. As a result, learners need to look things up in dictionaries, for example, and thus the responsibility for the correction is, at least to a certain extent, shifted from the teacher to the learner.
4. In addition, a strong sense of teacher – learner co-operation develops. Once students have got used to this system, they begin to see the teacher's corrections of this draft as helpful indications as to what needs to be changed and where improvement is possible. The teachers, on the other hand, gain much greater job satisfaction from the fact that their efforts and the time they have spent correcting are not wasted. Correcting is also less monotonous, as the 'same old mistakes' appear less frequently. On the whole, the teacher gets the impression that s/he is really making a difference.
5. The learners see that improvement is possible. They are given a second chance and the fact that, at least in our experience, the second version is always better than the first draft, raises learners' self-confidence and motivation. The second version gives learners the idea that what they have produced is close, or at least closer to what could be called a 'finished product', which results in a feeling that they have actually achieved something. They can see how they are making progress.

Приклад 3 (*етан*: написання чернетки; *мета*: навчити створювати власні тези доповідей з дотриманням вимог щодо їх жанрової організації; *прийом*: написання тез з

використанням спеціально створених опор). Write a conference abstract about your recent scientific research in the field of ELT to compete for the possibility to take part in the international scientific conference.

Приклад 4 (*етан*: коментування і корекція; *мета*: навчити коментувати, редагувати і корегувати написані тези доповідей; *прийом*: взаємоперевірка). Before you send your conference abstracts to the Programme Committee, make sure it meets the basic requirements. A) Let's read and comment on the conference abstract, making use of a questionnaire below. B) Let's make a list of recommendations of how to make the conference abstract better.

Conference Abstract Check-list Questionnaire

1. Does the conference abstract reach its aim?
2. Does the style of the text correspond to the type of the text?
3. Does the headline of the conference abstract disclose the content of the text, and does it contain promotional genre element(s)?
Is the introduction written effectively? Does it have a good thesis?
4. Does the text develop the thesis of the introduction?
5. Is the structure of the conference abstract adequate to its compositional pattern?
6. Are the paragraphs complete and written in a logical order?
7. Do the paragraphs have good cohesion between sentences? Are linking words used correctly?
8. Does the concluding paragraph sum up the text?
9. Does each sentence express a complete thought clearly and directly?
10. Are sentences free from unnecessary, repetitive constructions?
11. Are sentences free from logical flaws and mechanical errors?
12. Does the conference abstract meet the demands of the format?

Приклад 5 (*етан*: продукування остаточного варіанта тез доповідей; *мета*: навчити створювати власні тези доповідей, враховуючи редакційні рекомендації; *прийом*: написання тез із використанням природних опор). Now that your conference abstract is checked, you can write it again keeping in mind the recommendations. I wish you success at the Programme Committee Evaluation.

Приклад 6 (*етан*: коментування, взаємо- / самокорекції та взаємо- / самооцінки; *мета*: навчити виправляти й оцінювати тези доповідей, написані іншими студентами або власноруч; *прийом*: перевірка робіт). Work in pairs: check your groupmate's work and complete the scientific writing assessment criteria form. Provide feedback and explain your remarks.

Scientific Writing Assessment Criteria

1. **Style and Genre** (The writing fits into the usual expectations for scientific writing that is done for the purpose stated for the task. The level of formality is suitable for the intended reader. The writer is able to use a variety of vocabulary units, grammar structures and sentence types that suit this writing task.)

2. **Ideas** (The paper contains enough relevant material to satisfy the reader on the topic that is being addressed. The content is logical and relatively easy to understand.)
3. **Organization** (The introduction clearly focuses the reader's attention on the purpose of the text. The text is well arranged in paragraphs, and the ideas are well arranged within each paragraph. The last paragraph summarizes or concludes the main ideas clearly. Every argument or idea in the text is relevant and supports the controlling idea.)
4. **Mechanics** (The writing is free from mistakes in grammar, vocabulary, spelling, punctuation.)
5. **Format** (The writing meets the demands of format guidelines: word count, margins, spacing, type etc.)

Отже, у межах статті ми розглянули питання створення ефективної підсистеми вправ для навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ. Результатом проведеної роботи можна вважати розробку комплексів вправ у таких жанрах: тези доповідей і наукова стаття з методики навчання ІМ. Розроблена підсистема вправ, що спрямована на оволодіння професійно орієнтованим НПМ, поєднує положення процесуального, жанрового й інтегративного методологічних підходів і забезпечує реалізацію описаних вимог до вправ. *Перспективою* наступних досліджень у цій галузі вважаємо розробку моделі навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого НПМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бориско Н.Ф. Формирование профессионально ориентированной коммуникативной компетенции на практических занятиях по иностранному языку или сколько методики нужно будущему учителю? / Н.Ф. Бориско // Іноземні мови. – 2010. – №2. – С. 3-10.
2. Васильєва Е.В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Васильєва Ельза В'ячеславівна. – К., 2005. – 164 с.
3. Задорожна І.П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки: монографія / Ірина Павлівна Задорожна. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2011. – 414 с.
4. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе / Ирина Алексеевна Зимняя. – М.: Просвещение, 1991. – 220 с.
5. Корж Т.М. Навчання студентів вищих технічних навчальних закладів анування англійських професійно орієнтованих текстів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Корж Тетяна Миколаївна. – Севастополь, 2008. – 256 с.
6. Кривчикова Г.Ф. Методика інтерактивного навчання писемного мовлення майбутніх учителів англійської мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Кривчикова Галина Федорівна. – Харків, 2005. – 178 с.
7. Литвин С.В. Навчання учнів старшої загальноосвітньої школи писемного спілкування англійською мовою: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Литвин Світлана Володимирівна. – К., 2005. – 192 с.
8. Мазунова Л.К. Система оволадення культурой іноязычного письма в языковом вузе: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Мазунова Лидия Константиновна. – Уфа: БГУ, 2005. – 295 с.
9. Москалець О.О. Навчання студентів-філологів письма англійською мовою з використанням комп'ютерних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Москалець Олена Олександрівна. – К., 2009. – 273 с.
10. Роман С.В. Професійно орієнтована іншомовна комунікативна компетентність майбутніх учителів іноземної мови як предмет формування в курсі практики усного та писемного мовлення / С.В. Роман // Іноземні мови. – 2012. – №2. – С. 39-45.
11. Синєкоп О.С. Методика інтерактивного навчання англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки з використанням комп'ютерних технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Синєкоп Оксана Степанівна. – К., 2010. – 370 с.
12. Склярєнко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмій / Н.К. Склярєнко // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3-7.
13. Тарнопольський О.Б. Writing Academically: A Coursebook for Teaching Academic Writing in English to Students of Linguistic Tertiary Educational Institutions: Посібник / О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко, М.В. Рудакова. – К.: Фірма "Інкос", 2006. – 228 с.
14. Фокина К.В. Методика преподавания иностранного языка: конспект лекций / К.В. Фокина, Л.Н. Тернова, Н.В. Костычева. – М.: Издательство Юрайт, Высшее образование, 2009. – 158 с.
15. Hamp-Lyons L. Study Writing: A course in writing skills for academic purposes (second edition) / Liz Hamp-Lyons, Ben Heasley. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 214 p.
16. Swales J.M. Genre Analysis: English in academic and research settings / J.M. Swales. – Glasgow: Cambridge Univ. Press. – 1990. – 260 p.

Отримано 1.10.2012